

RICARD ROSSELL I LA GERMANOR VILANOVINA

Cèsar Rodríguez Solà

A finals dels anys cinquanta es constitueix un moviment que pretén la coordinació dels vilanovins dispersos arreu del món, a causa sobretot de l'exili posterior a la guerra civil. A diferència dels intents organitzatius que s'havien assajat deu anys abans, en aquesta ocasió no es tractava de demanar l'ajuda solidària dels vilanovins d'Amèrica per socórrer econòmicament als seus compatricis que restaven a França, sinó més aviat d'animar plegats una certa represa cultural de Vilanova i la Geltrú des de l'exili.

L'ocasió va venir amb motiu de la celebració del centenari del naixement de Francesc Macià.

Ricard Rossell

L'ànima de la iniciativa fou el vilanoví Ricard Rossell que residia a l'Argentina. Ricard Rossell i Mercadé (Vilanova 1908) havia regentat un comerç al carrer dels Caputxins. Militant d'Estat Català, fou regidor de l'Ajuntament durant el període republicà. L'any 1948 s'exilià a Mendoza (Argentina), on va arribar a ser propietari d'una empresa de transport.

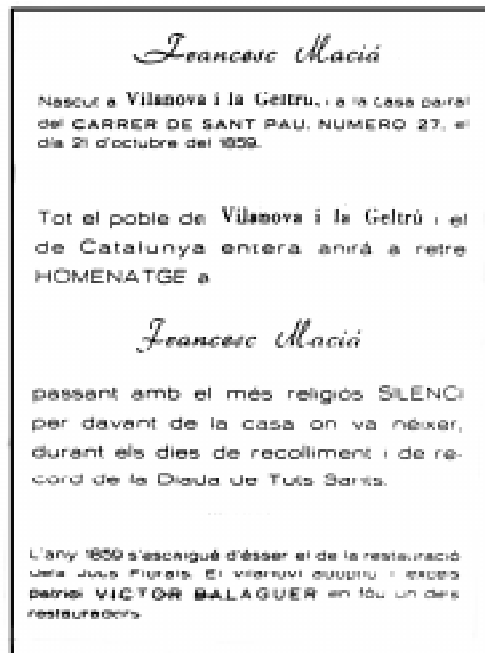
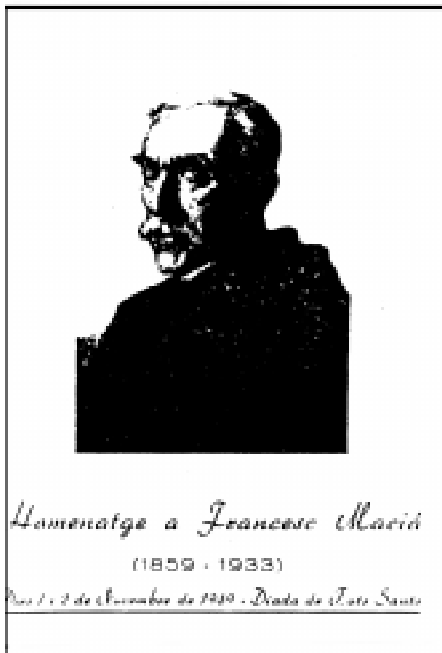
Fou impulsor dels casals catalans a l'estranger. President del Centre Català de Mendoza i del Casal Català de Buenos Aires, i promotor dels Jocs florals celebrats a Mendoza l'any 1958, jocs en els quals Albert Virella, que havia decidit presentar-se a instància precisament del mateix Rossell, va guanyar el premi Víctor Balaguer amb el treball "Garraf, la comarca de mar i de muntanya"¹.

Durant l'any 1958 Rossell s'adreçà per carta a un conjunt de vilanovins, majoritàriament exiliats, proposant la creació d'un moviment per commemorar el centenari del naixement de Francesc Macià. Per donar un caire formal a la iniciativa es presentà amb el nom de Germanor Vilanovina. S'imprimiren papers amb la capçalera de l'entitat, que duia com a lema "Surge et ambula" el mateix que presideix la Biblioteca Museu Balaguer, la qual cosa ens pot donar una orientació general del que es volia reivindicar. En realitat la iniciativa ultrapassava la celebració puntual i d'aquí la seva vàlua històrica. Es tractava de configurar una certa relació permanent entre els vilanovins exiliats disseminats per l'estranger, alhora que suposava un intent de coordinació i d'apropament d'aquells exiliats vers els vilanovins de l'interior amb la pretensió d'endegar iniciatives conjuntes.

Proposta d'actuacions.

Segurament el projecte més destacat i amb més voluntat de continuïtat era l'edició de llibres "vilanovins". D'entrada es volia publicar el treball de

Reembres, núm.17. Any 1998. Pàgs.21-24.

Ventosa i Roig “Les muntanyes, boscos, rius i llacs de Catalunya” que també havia resultat premiat als Jocs florals de Mendoza, en aquest cas el premi l’havia concedit l’Institut de Ciències Econòmiques de Catalunya, amb seu a Londres².

La proposta concreta passava per encarregar l’edició dels llibres a Joan Rius Vila des de Vilanova, i la compaginació i correcció de galeres la realitzaria el vilanoví Humbert Pardellans, exiliat a París³. L’aspecte financer es mantindria centralitzat a Mendoza.

Així mateix Rossell demanà a Ventosa i Roig que trametés a Vilanova diversos exemplars dels dos volums de les memòries d’Amadeu Hurtado, publicats a Mèxic per l’editorial Xaloc el 1956 i 1958 respectivament, amb la finalitat de què servís de fons editorial de cara a una eventual edició vilanovina d’aquella obra.

Pel que fa a la proposta concreta de commemoració del naixement de Macià, l’associació pretenia que un acte destacat es celebrés a Vilanova. En concret una manifestació silenciosa havia de passar per davant de la casa on va néixer Macià. Perquè l’acte tingués un caire multitudinari es volia fer coincidir amb la diada de Tots Sants, per bé que Francesc Macià havia nascut un vint-i-un d’octubre.

Des de Mèxic, Germanor Vilanovina va imprimir un díptic, repartit per Vilanova de forma clandestina, que recordava l’efemèride i feia una crida per afegir-se a la commemoració.

Segons la informació que Rossell comunicà a Ventosa i Roig, la por ciutadana a la probable resposta repressiva del règim va fer fracassar l'intent de mobilització, encara que segons ell la iniciativa va tenir la virtut de "*posar en tensió els nostres i ells, és a dir, que tots dos bàndols varen pensar que es trobaven en presència d'un fet revolucionari passiu, i la figura de l'Avi Macià avui estarà a la llar d'una munió de catalans*"⁴.

Els delegats

Per la documentació que ens ha arribat, suposem que els escassos vilanovins de l'interior que d'alguna manera estaven adherits a Germanor Vilanovina eren en bona part membres, o s'agrupaven a l'entorn, del Centre d'Estudis de la Biblioteca Museu Balaguer.

A les cartes de Rossell a Ventosa i Roig no s'esmenta cap nom "*per raons obvies, (però) tots sabem que es tracta de persones d'alts sentiments de vilanovisme i de catalanitat*". L'únic nom que surt és el de Joan Rius Vila, lligat a la tasca editorial projectada.

Un esforç meritori de l'associació va ser l'intent de promoure representats o delegats a tots els països on s'havien establert vilanovins. En una circular de juny de 1960 figura una relació de delegats, les dades dels quals transcrivim de forma simplificada.

Artigas Xambó, Pere	Santiago (Xile)
Bertran, Ramon	Mar del Plata (Argentina)
Camps III, Josep	Lima (Perú)
Fradera, Gabriel	Guadalajara (Mèxic).
Frangioni, Enric	Sao Paulo (Brasil).
Montañés, Vicenç	Posta Leiva (Paraguai)
Munner Soler, Ricard	Buenos Aires (Argentina)
Pardellans, Humbert	París (França)
Rossell, Ricard	Mendoza (Argentina)
Urgellés, Joan	Marsella (França)
Vaqué Curto, Lluís	Montevideo (Uruguai)
Ventosa Roig, Joan	Mèxic D.F. (Mèxic)
Virella Bloda, Albert	Pataias-Gare (Portugal)

A la circular s'esmenta que mancava l'adhesió de delegats de Colòmbia, Cuba i Veneçuela, on es coneixia l'existència de molts vilanovins residents. Una de les tasques dels delegats consistia en recollir les dades de les famílies vilanovines que residien a la mateixa ciutat o país, per arribar a establir un cens fiable de l'organització.

Fins aquí la notícia sobre Germanor Vilanovina, segons la documentació que hem utilitzat, bàsicament l'arxiu de Ventosa i Roig, que mor a mitjans de 1961.

No coneixem l'abast real que va tenir aquest moviment. D'una banda, pel que fa als actes de commemoració de Francesc Macià, objecte inicial de Germanor, hem d'adonar-nos que en aquells anys qualsevol gest d'afirmació nacional i de recuperació de la història, esdevenia una actitud revolucionària. El feble suport popular de la convocatòria podia argumentar-se, com fa Rossell, per l'amenaça repressiva del règim, però al mateix temps d'aquell fracàs també podia deduir-se l'escassa representativitat del moviment. De qualsevol manera s'evidenciava una certa anàlisi deformada de la situació real del país des de la llunyania de l'exili.

D'altra banda, l'intent de coordinació entre els vilanovins de l'exterior, que residien a diversos països, i els de l'interior, proposant iniciatives conjuntes, va ser una tasca lloable. Potser la "Biblioteca d'estudis vilanovins i de la seva comarca" que Rius Vila va encetar a mitjans dels anys seixanta tenia la llavor en aquella proposta de l'exili.

Notes

- ¹ Entrevista a A. Virella, *L'Hora del Garraf*, 11 d'agost de 1995, reproduïda al llibre de recull bibliogràfic d'Albert Virella editat per l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, 1995, p.40.
- ² Aquell treball de Joan Ventosa i Roig va ser publicat finalment l'any 1983 per la Fundació Roca i Galès.
- ³ Humbert Pardellans (1914-1968). Fill del fotògraf "Adlert" de la Rambla, Pardellans fou comandant de l'exèrcit republicà. Exiliat a París, es va guanyar la vida com a professor de castellà a l'acadèmia Berlitz de la capital francesa. Publicà un llibre de contes "Dotze hores". V. Albert MANENT, *La literatura catalana a l'exili*, Barcelona, Curial, 1989, 2ª edició, p.155.
- ⁴ Carta de R. Rossell a J. Ventosa, 6 de setembre 1958 (Arxiu Conxita Ventosa).

GERMANOR VILANOVINA

